

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de vaste commissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 6 juli 2022

Onderwerp: Reactie WOZO

Beste leden van de vaste commissie voor VWS,

Afgelopen maandag 4 juli, is de minister van VWS naar buiten gekomen met het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO).

Wij als ouderenorganisaties zijn ons er zeer van bewust dat we de komende jaren voor grote veranderingen komen te staan. We realiseren de dilemma's die hiermee gepaard gaan en wij voelen ons daar namens onze leden en de ouderen ook verantwoordelijk voor. Wij hebben waardering voor de gesprekken die we hebben gevoerd met de minister. Het is een ambitieus programma waarbij vele partijen belang bij hebben om dit naar een goede uitvoering te brengen. Onze inzet is gericht op de groeiende groep ouderen die recht hebben op voldoende steun om zo zelfstandig en lang mogelijk een goed leven te kunnen blijven leiden. Hierbij is het nodig dat we die eventuele ondersteuning zo slim mogelijk regelen, de beschikbare zorgprofessionals zo optimaal mogelijk kunnen inzetten en de mantelzorgers niet onnodig belasten. Dus ook in onze ogen kan dit niets anders betekenen dan dat we de wegens vergrijzing van de bevolking toenemende zorg en ondersteuning anders moeten gaan organiseren mits dit onder goede randvoorwaarden gebeurt.

De Seniorencoalitie (ANBO, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden en NOOM) steunt de ingezette richting en steunt de ambities zoals neergelegd in het programma WOZO met de drie uitgangspunten 'als het kan'. Wij zijn blij met de grote nadruk die er nu gelegd wordt op het belang van goed en passend wonen en op de noodzaak om het wonen te verbinden met voorzieningen als activiteiten in de wijk, en het ontmoeten van elkaar. Al jaren pleiten de ouderenorganisaties voor investeren in wonen, wijken en welzijn om mensen actief en betrokken te laten blijven. We weten dat welzijn veel zorg kan voorkomen. En we weten dat je gezien voelen en betrokkenheid bij de samenleving bijdraagt aan het behoud van vitaliteit en zelfredzaamheid.

Maar we weten ook dat beleidsvoornemens nog iets anders zijn dan de praktische uitvoering ervan. Wat als het (even) niet kan? De praktijk is weerbarstig en we moeten voorkomen dat we mensen te makkelijk met maatregelen confronteren die niet goed uitkomen in de praktijk. Om die reden willen we een aantal zaken benoemen waar serieus aandacht aan moet worden geschonken:

- 1 Het voornemen om wonen en zorg te scheiden, steunen wij. We weten dat dit kan leiden tot meer mogelijkheden voor burgers om met elkaar tot innovatieve oplossingen te komen, al dan niet via de corporaties en met zorgorganisaties. Maar we zijn ook beducht dat er een grijs gebied gaat ontstaan van mensen die wellicht net nog te goed zijn om in een verpleeghuis te gaan wonen, maar die het thuis ook niet meer redden. Zeker als de norm omhooggaat om in een verpleeghuis te mogen wonen, raakt dat kwetsbare mensen die grotendeels zorgafhankelijk zijn.
- 2 Een van de voorgestelde maatregelen is om het aantal verpleeghuisbedden niet te verhogen. Dit terwijl er genoeg signalen zijn dat de behoefte aan intensieve zorg toeneemt. De vraag is of er niet een betere overgangssituatie gecreëerd moet worden met meer capaciteit dan nu voorzien is. De oplossing om te investeren in geclusterd wonen met intensieve zorg is mooi, maar hoe snel kan dit waargemaakt worden? Het is nu al bijna onmogelijk om mensen in een verpleeghuis geplaatst te krijgen. Zie de signalen van de huisartsen afgelopen week, de bestaande wachtlijsten voor de verpleeghuizen en ook de signalen van organisaties als Verenso. We zijn bang dat in de kloof tussen voornemen en uitvoering nog meer kwetsbare mensen tussen wal en schip zullen vallen. Wij willen ervoor pleiten dat er (al dan niet tijdelijke) maatregelen komen om verpleeghuisplaatsen voor een grotere groep beschikbaar te maken. Tenslotte zijn de voorziene intensieve zorgplekken niet van de ene op de andere dag gerealiseerd.
- 3 In dit licht is het ons niet duidelijk hoe het nu staat met de planning en financiering van deze extra voorziene 50.000 intensieve zorgplekken bovenop de geplande 250.000 seniorenwoningen (nultreden en nieuwe woonvormen). We horen graag hoe e.e.a zich met elkaar verhoudt.
- 4 Investeren in welzijn vormt een belangrijk onderdeel van het WOZO-programma. Maar welzijn wordt grotendeels geregeld door gemeenten en georganiseerd via particuliere initiatieven. We vinden het cruciaal dat mensen zelf hun beslissingen kunnen blijven nemen en actief en betrokken blijven.

In hoeverre denkt de Rijksoverheid een rol te spelen in de realisatie van allerlei wijkgebonden voorzieningen?

Wij merken bijvoorbeeld dat het niet makkelijk is om burgerinitiatieven - hoe klein ook - goed van de grond te krijgen. Hoe worden gemeenten gestimuleerd om te investeren in wijken en welzijn en hoe krijgen we gemeenten zover om wijken waar nodig anders vorm te geven en de juiste voorzieningen neer te zetten? Komen hier middelen voor beschikbaar? De ouderenorganisaties kunnen via het enorme netwerk op lokaal- en regionaal niveau een belangrijke intermediair in zijn.

- 5 Digitale toepassingen vormen steeds meer een onderdeel van het dagelijks leven. Dat we techniek en digitale oplossingen ook in de zorg steeds meer toepassen is een mooie ontwikkeling en vergroot de mogelijkheden voor mensen om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Maar niet iedereen is digitaal vaardig of vindt dit geschikt voor zijn of haar situatie. Het is belangrijk dat er rekening gehouden wordt met de groep mensen die niet of weinig digitaal is. Ook weten we dat zelfs digitaal vaardige mensen bij het ouder worden zaken verleren of in toenemende mate ingewikkeld vinden. Benut hierbij ook de mogelijkheden die wij als ouderenorganisaties hebben samen met goed opgeleide vrijwilligers. Maar digitale oplossingen moeten worden aangeboden als mogelijkheid en mogen zeker niet dwingend worden opgelegd.

Kortom, we moeten ervoor waken dat we te veel van de maakbaarheid van zaken uitgaan. Langer zelfstandig thuis, langer alles zelf doen, zelf oplossen of via digitale oplossingen is niet voor iedereen weggelegd. Met name de groepen binnen de zogeheten lage SES zullen hun weg niet snel weten te vinden. Niet iedereen beschikt over een goed netwerk, niet iedereen heeft het vermogen om naar oplossingen te zoeken. We pleiten ervoor om hier in de maatregelen goed rekening mee te houden en ook voor deze mensen met passende oplossingen te komen. Wat ons betreft zijn dit belangrijke randvoorwaarden om alle veranderingen vorm te geven.

Wij zijn blij met de gezamenlijke aanpak met het ministerie van Binnenlandse zaken en de minister van Volkshuisvesting en zien uit naar de uitwerking. We hopen dat de samenwerking zoals benoemd in de Kamerbrief zich uitbreidt naar de andere departementen zoals Sociale Zaken. Zoals diverse keren aangegeven staan wij een integrale aanpak voor. Ook hopen wij dat de uitwerking van de voornemens niet beperkt blijft tot deze kabinetsperiode, maar dat het ingezette proces doorgaat en we dus met een daadwerkelijke meerjarenvisie aan de slag kunnen. Wel is het van belang om goed tussentijds de effecten te bezien en waar nodig het beleid bij te stellen of zelfs terug te draaien.

Als laatste pleiten we voor een betere ondersteuning van de mantelzorgers. Mantelzorg wordt als iets vanzelfsprekends gezien maar voor de betrokkenen is het zwaar ook al wordt het met liefde gedaan. Wentel de problemen niet op hen af! Ook vinden we het belangrijk dat de werkomstandigheden voor de zorgprofessionals verbeteren door betere arbeidsvoorwaarden en meer ruimte voor eigen professionele invulling. Wanneer we kwantitatief niet voldoende mensen in de zorg hebben; bewaak dan wel de kwaliteit en investeer in het aantrekkelijk houden van deze sector. Speel een actieve rol in het verminderen van de bureaucratie en het verhogen van de waardering. We moeten onze mantelzorgers en professionals koesteren. Als we een goede samenhang willen tussen informele en formele zorg moet dit ook in de randvoorwaarden zichtbaar worden.

Wij steunen de gekozen richting en we denken dat we dit, mits binnen de juiste randvoorwaarden, met elkaar vorm kunnen geven. We vertrouwen erop dat we in staat zijn iedereen mee te nemen in de grote beslissingen waar we voor staan zeker wanneer we hierbij de nodige middelen kunnen inzetten. We vinden het belangrijk dat mét oudere mensen het gesprek gevoerd wordt en niet óver oudere mensen. De ouderenorganisaties en hun leden zijn als geen ander in staat om deze gesprekken te voeren of deze te organiseren. Als onafhankelijke ledenorganisaties staan wij samen voor meer dan 500.000 senioren.

Wij willen namens al die senioren graag bijdragen aan de komende discussies en vooral aan de totstandkoming van een concreet uitvoeringsprogramma.

Met vriendelijke groet,

De Seniorengoalitie

ANBO	Anneke Sipkens (directeur-bestuurder)
KBO-PCOB	Ingrid Rep (directeur)
Koepel Gepensioneerden	John Kerstens (voorzitter)
NOOM	Jeanny Vreeswijk-Manusiwa (coördinator zorg en welzijn)